

Syv ud af ti ledige er selvkørende i beskæftigelsessystemet

Hele 28.000 undersøgte ledighedsforløb i årene 2019 og 2020 viser, at 67 pct. af alle dagpengemodtagere af sig selv gør som reglerne foreskriver. Kun 9 pct. kræver en særlig opmærksom indsats, viser en omfattende undersøgelse af ledighedsforløbene i a-kassen Ase. Resultaterne peger på et stort milliardpotentiale for samfundet i reducerede omkostninger til beskæftigelsesindsatsen. Men det kræver, at politikerne stopper med at spille ressourcer på de selvkørende ledige, giver a-kasserne metodefrihed i opgaveløsningen og indfører mulighed for digitale kontaktforløb i ledighedsperioden.

Langt de fleste ledige finder selv deres job. De bruger ikke beskæftigelsesindsatsen til noget. Det er kun 7 pct. af de ledige dagpengeforsikrede, der peger på den 13 milliarder kroner dyre beskæftigelsesindsats som en vej til nyt job. Ni ud af ti ledige dagpengemodtagere finder selv deres job. Og under ledighedsperioden gør de fleste af dem alt det, som der forventes af dem i forhold til reglerne. Vel at mærke af dem selv. Det viser en ny omfattende undersøgelse af 28.000 ledighedsforløb i årene 2019 og 2020 i den tværfaglige a-kasse Ase. Definitionen og de bagvedliggende kriterier for de tre kategorier Selvkørende, Mellegruppen og de Ikke-selvkørende er beskrevet sidst i analysen på side 7.

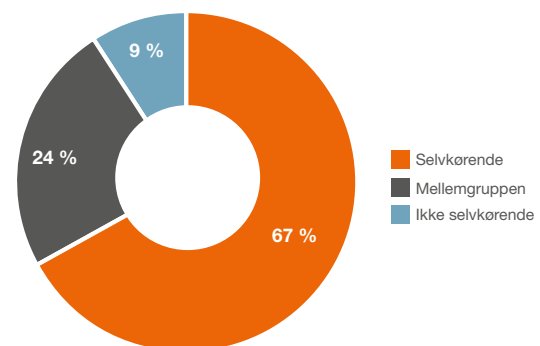
Når syv ud af ti ledige dagpengemodtagere er selvkørende og opfører sig fuldstændig som reglerne foreskriver under ledighed, så betyder det helt konkret, at de søger job som de skal, møder til jobsamtaler og cv-samtaler, og dokumenterer deres jobsøgning og andre relevante aktiviteter i jobloggen. De gør faktisk alt det, som samfundet forventer af dem. Og de gør det, helt uden at a-kassen skal foretage sig noget nævneværdigt udover blot at monitorere og i enkelte tilfælde påminde om reglerne og mulighed for sanktion. A-kassen kunne for denne store gruppe i stedet bruge ressourcer på den motiverende del, som den ledige selv efterspørger, hvis ikke alle de lovbestemte proceskrav var trukket ned over hovedet på både den ledige og a-kassen.

Reelt er det kun et lille mindretal – ca. hver tiende i undersøgelsen – der har haft brug for en særlig obser-

vans fra a-kassen, fordi de enten ikke får joblogget, møder op til rådighedssamtaler eller overholder andre af de opstillede krav til ledige dagpengemodtagere.

Resultatet af undersøgelsen viser, at 67 procent af ledighedsforløbene kan betegnes som fuldkommen selvkørende og opfylder alle formelle krav til rådighed og jobsøgning.

Figur 1: Langt størstedelen af ledige opfører sig helt som reglerne foreskriver - de er selvkørende

Kilde: Ases beregninger på baggrund af 28.000 ledighedsforløb i 2019 og 2020

For cirka en fjerdedel af de undersøgte ledighedsforløb har man haft brug for en påmindelse – det kan eksempelvis være en digital påmindelse i form af en sms – ligesom hos tandlægen eller frisøren – i forhold

til at få booket et møde eller joblogget. Gruppen befinder sig i grænselandet mellem næsten at være helt selvkørende til at kræve høj opmærksomhed.

Nogle af dem har mindre skæverter og har glemt at joblogge to til tre gange i ledighedsperioden. De kan ofte nøjes med en påmindelse i form af et opkald eller en sms i forhold til at få booket et møde eller joblogget retmæssigt. Men gruppen omfatter også ledige, hvor den manglende overholdelse af proceskravene vækker særlig opmærksomhed i forhold til om rådighedsforpligtelsen overholdes.

Kun i hvert tiende ledighedsforløb har der været reelt behov for at opretholde en indsats, som vi kender den i dag med planlagte møder, der afholdes med en fast og intensiv kadence med fokus på overholdelse af proceskrav og rådighedsforpligtelse.

Omregnes resultaterne i Ases undersøgelse til nationale tal, så svarer det til, at ca. 500.000¹ påbegyndte ledighedsforløb årligt resulterer i ca. 335.000 næsten selvkørende forløb som reglerne foreskriver. Kun ca. 50.000 ledighedsforløb blandt dagpengemodtagere er ikke selvkørende.

Hvis det store omfang af selvkørende forløb kunne gennemføres med en individuel tilpasset indsats, der

bygger på metodefrihed i a-kassen til at tilrettelægge den optimale og efterspurgte indsats, herunder hvor mange samtaler er reelt nødvendige, timingen af disse samt mulighed for at holde dem digitalt, så er det Ases vurdering, at der kan spares et stort milliardbeløb på beskæftigelsesindsatsen.

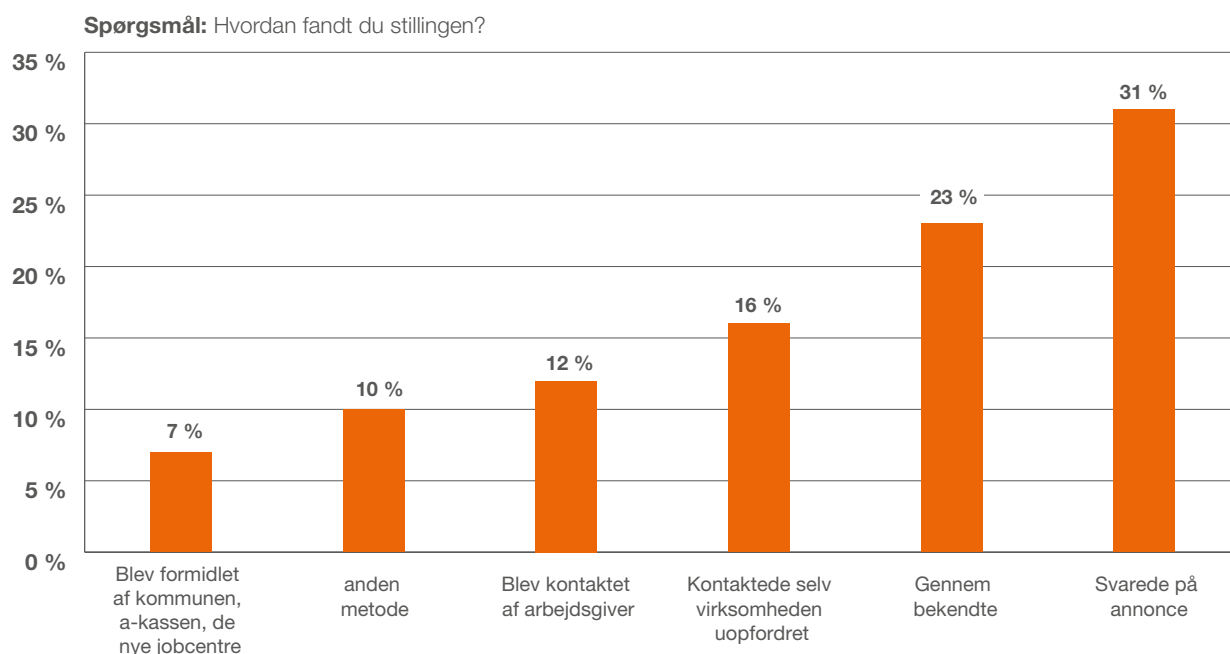
Spild af ressourcer at processtyre de selvkørende ledige

Den aktive beskæftigelsesindsats skal sikre sammenhæng mellem ressourceforbrug og resultater af indsatsen. Det tyder meget på, at den ikke gør i dag. Der bruges mange ressourcer og skabes få resultater.

Ifølge Finansministeriet har Danmark OECD's dyreste beskæftigelsesindsats². Den aktive beskæftigelsesindsats koster ca. 13 mia. kr. årligt. Så store udgifter kræver et vedvarende fokus på, om ressourcerne anvendes optimalt, og om arbejdsgange og indsatser kan justeres eller effektiviseres med det formål at anvende ressourcerne bedre eller anderledes.

Ifølge Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse har kommunen, a-kassen eller jobcenteret kun i 7 pct. af ledighedstilfældene i 2020 været involveret i formidling af jobbet. Derimod anvendte 23 pct. deres netværk og fik job, mens 31 pct. fandt job via et stillingsopslag.

Figur 2: Kun 7 procent får arbejde gennem beskæftigelsesindsatsen

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Note 1: Beregnet ud fra perioden 2004-2020, jf. <https://www.jobindsats.dk/jobindsats/>, hvor antallet af påbegyndte dagpengeforløb er opgjort.

Note 2: <https://fm.dk/media/15275/Aktivbeskæftigelsesindsats.pdf>

På trods af, at ni ud ti dagpengemodtagere selv finder job, så blev der i 2020 anvendt ca. 5 mia. kr. (2020-pl)³ – mere end en tredjedel af de samlede udgifter til den aktive beskæftigelsesindsats – til driften af kommunale jobcentre samt lønninger til de godt 12.500 fuldtids-beskæftigede i landets 94 jobcentre.⁴

Meget tyder på, at der er et betydeligt potentiale for besparelser på den aktive beskæftigelsesindsats og især på kommunernes administration af indsatsen, da udgifterne til indsatsen ikke følger med ned, når ledigheden falder.

Det omfattende kommunale beskæftigelsesbureaukrati skabes blandt andet af de mange detaljerede regler for, hvornår og hvor mange samtaler, fælles-samtaler og rådighedssamtaler dagpengemodtagere skal have i jobcentret og a-kassen. Men hvem efterspørger den kæmpe – og dyre – indsats? Man kan med rette stille spørgsmålene: Hvorfor skal alle ledige – på trods af vidt forskellige forudsætninger og jobmuligheder – have den samme indsats, som er tilrettelagt efter de få, som har svært ved at overholde de krav, der følger med at være ledig og modtage dagpenge? Og hvorfor holde samtaler blot fordi, der er et krav om, at nu er det tid til en samtale, hvis der reelt ikke er et behov for en samtale?

Når langt størstedelen – 67 procent af ledighedsforløbene – foregår efter de regler, der er for at være dagpengeberettiget, uden at a-kassen er nødt til at skride ind, så peger det på, at der bruges ressourcer på ledige, der ikke har behov for indsatsen.

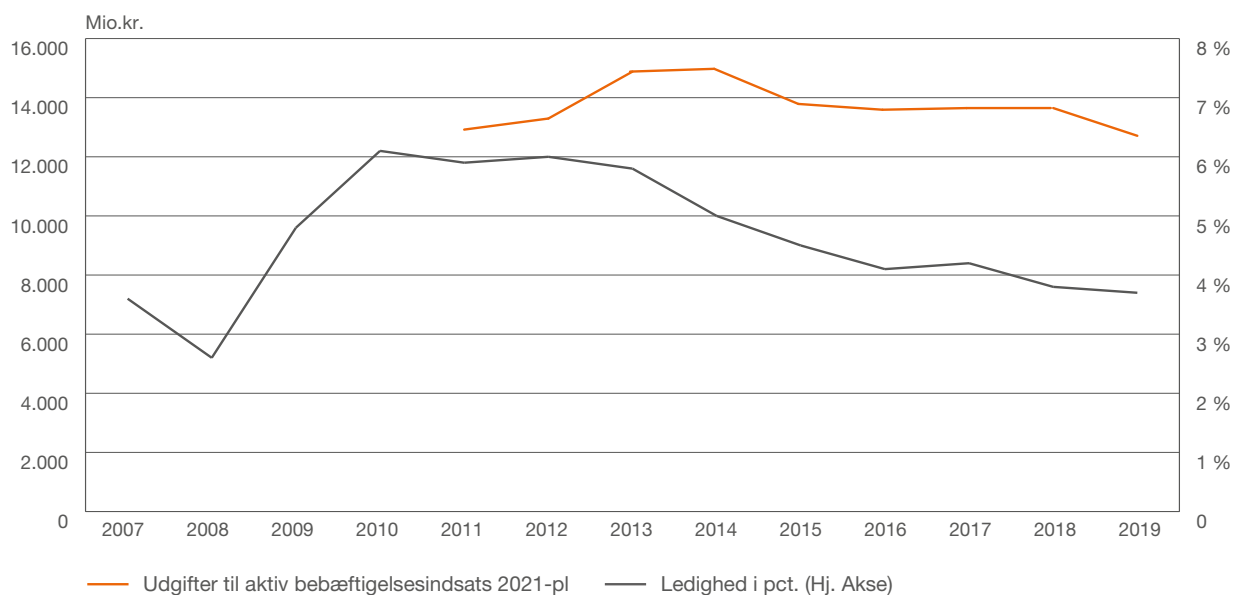
Virkelighedens verden for langt de fleste ledige er nemlig, at de får oprettet deres CV på Jobnet, de søger job og joblogger, som de skal, de booker møder med deres jobcenter, og de møder op til de cv-samtaler og rådighedssamtaler, som de bliver indkaldt til, og de kommer videre i job uafhængigt af beskæftigelsesindsatsen, der ydes af både jobcenter og a-kasser.

Tid og arbejdskraft brugt på at processtyre og monitorere denne gruppe af ledige er derfor overflødig. Faktisk vil det give god mening at slippe tøjlerne for langt den største gruppe af ledige, hvis adfærd viser, at de bare vil videre i job hurtigst muligt.

Flyt indsats og ansvar til a-kassen

En måde at komme det kommunale jobcenterbureaukrati til livs kunne være at gøre beskæftigelses-systemet enstrengt set fra de dagpengeforsikredes perspektiv og flytte hele kontakten med de ledige medlemmer samt det økonomiske ansvar for at hjælpe forsikrede ledige i job over til a-kasserne.

Figur 3: Konstante udgifter trods faldende ledighed

Kilde: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/beu/spm/267/svar/1763687/2361530.pdf> og Danmarks Statistik.

Note 3: <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/beu/spm/330/svar/1684318/2235391.pdf>

Note 4: <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/beu/spm/330/svar/1684318/2235391.pdf>

- Civiløkonomernes a-kasse: 94 pct. af de ledige ønsker mulighed for digitale eller telefoniske samtaler⁸.
- Af KL's borgersurvey fremgår det, at 66 pct. af de borgere, der havde sagt ja til yderligere kontakt under suspensionsperioden, er interesseret i at flere af deres samtaler kunne være over telefon eller video, og blandt de borgere, der har haft telefoniske samtaler, mener 90 pct., at kontaktformen passede godt til samtalen⁹.
- STARs erfaringsopsamling viser, at hhv. 89 pct. af medarbejderne i jobcentre og 86 pct. i a-kasserne giver udtryk for, at de også fremover ønsker at kunne benytte sig af digitale samtaler¹⁰.

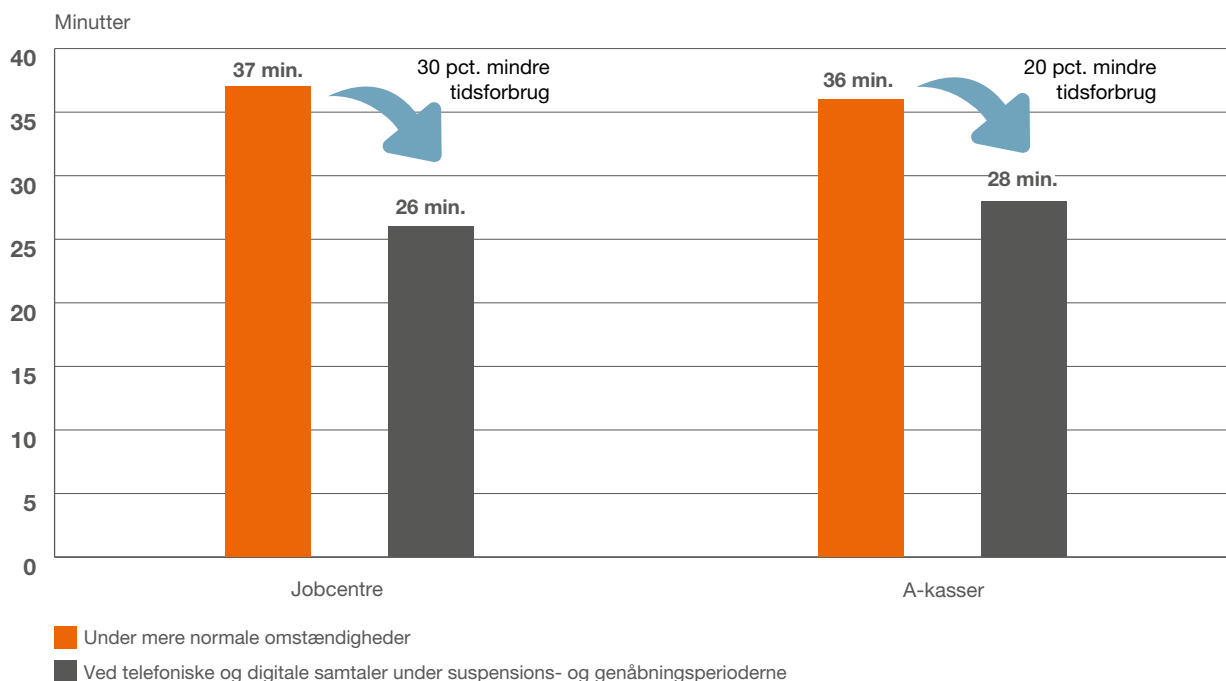
De to økonomiprofessorer og tidligere økonomiske vismænd Michael Rosholm og Michael Svarer har afsluttet deres forsøg på at lave en registerundersøgelse af beskæftigelses effekterne ved digitale samtaler. En undersøgelse bestilt af Beskæftigelsesministeriet. De valgte imidlertid at indstille arbejdet med den begrundelse, at det ikke har været muligt at lave en evaluering, der retvisende afspejler effekterne¹¹.

Men fra deres forskning i emnet er det værd at bemærke, at de gør opmærksom på, at et nyere svensk randomiseret studie finder, at en indsats med flere samtaler har en positiv effekt på afgang til beskæftigelse. Det gælder vel at mærke både hvis samtalerne er fysiske og digitale, og der er ikke signifikante forskelle på de to samtaleformer¹².

Muligheden for en digital beskæftigelsesindsats er forbundet med flere og store gevinster for samfundet, idet de digitale samtaler er de fysiske samtaler overlegne på en lang række vigtige samfundsøkonomiske faktorer. Det drejer sig dels om større effektivitet, mindre ressourceforbrug og mere rationel drift ligesom digitaliseringen åbenlyst reducerer smitterisiko og sygefravær generelt samt belaster klima og miljø mindre i form af lavere transportomfang.

Medarbejdere i landets jobcentre og a-kasser har vurderet, at tidsbesparelsen ved at gå fra fysiske til digitale samtaler er på 30 og 20 pct. i henholdsvis jobcentre og a-kasser¹³. Det vidner om et stort økonomisk effektiviseringspotentiale.

Figur 5: Varighed af samtalen

Kilde: <https://star.dk/media/17051/erfaringsopsamling-delnotat-1-digitale-samtaler.pdf>

Note 8: https://www.ca.dk/files/PDF/Survey/lediges_moeder_med_ca_nov-2020.pdf

Note 9: <https://www.kl.dk/nyheder/momentum/2020/2020-13/ledige-vil-beholde-velfungerende-telefonsamtaler-med-jobcentret/>

Note 10: <https://star.dk/media/17051/erfaringsopsamling-delnotat-1-digitale-samtaler.pdf>

Note 11: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/BEU/bilag/421/2446827.pdf>

Note 12: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/BEU/bilag/421/2446827.pdf>

Note 13: <https://star.dk/media/17051/erfaringsopsamling-delnotat-1-digitale-samtaler.pdf>

Der er bred politisk enighed om, at digitale samtaler er fremtiden. Det gælder i hele den offentlige sektor. Digitaliseringen er uundgåelig, fordi den øger kvaliteten, moderniserer den offentlige sektor og giver store effektiviseringsgevinster. Derfor virker det helt ude af trit med både medarbejdere og lediges ønsker til beskæftigelsesindsatsen, ønsket om en digital offentlig sektor samt nødvendigheden af at effektivisere og nedbringe ressourceforbruget, at man ikke har valgt det digitale kontaktforsøg som en permanent mulighed og høstet de åbenlyse gevinster.

I den sammenhæng giver det heller ikke mening, at regeringen har indgået en politisk aftale om at gøre muligheden for digitale samtaler med langtidsledige – ledige i mere end seks måneder¹⁴ – permanent med det formål at effektivisere indsatsen med 39 millioner kroner årligt, mens den digitale mulighed for kortvarigt ledige fjernes¹⁵. Den store besparelse dækker udelukkende over effektiviseringsgevinsten ved at overgå til digitale samtaler, idet regeringen ikke regner med nogen beskæftigelseseffekt af den kommunale beskæftigelsesindsats som gives til ledige med mere end seks måneders ledighed bag sig¹⁶.

De positive erfaringer med at holde digitale samtaler i jobcentre og a-kasser viser, at digitale samtaler kan afvikles mere effektivt end fysiske samtaler. Da langt hovedparten af såvel samtaler som indsats overfor ledige ligger inden for de første seks måneders ledighed, vil den offentlige besparelse derfor være betydelig, hvis muligheden for digitale samtaler gives fra begyndelsen af et ledighedsforløb.

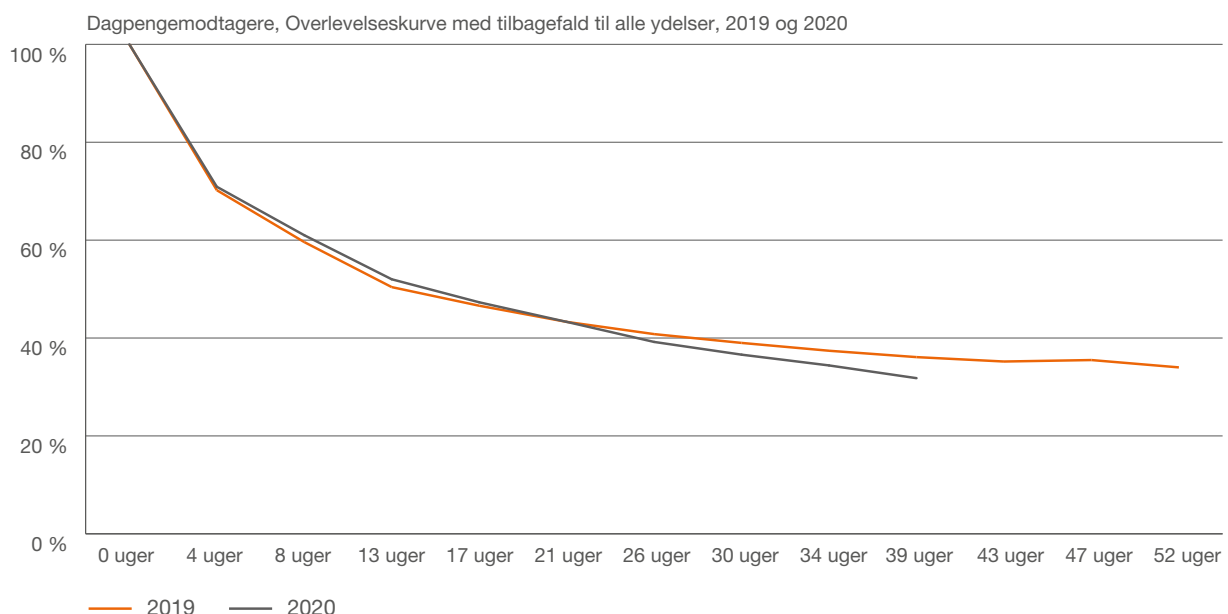
Ase vurderer, at det samlet set mindst koster samfundet 250 mio. kr. årligt i mistet effektiviseringsgevinst at holde fysiske samtaler fremfor at udnytte de digitale muligheder.

Beskæftigelsesindsatser med negativt samfundsafkast

Langt størstedelen af ledige dagpengemodtagere kommer hurtigt tilbage i job. Blandt dagpengemodtagere er 6 ud af 10 kun ledige i mindre end seks måneder, og næsten hver anden ledige dagpengemodtager er tilbage i job efter 3 måneders ledighed¹⁷.

Derfor vil det give god mening at fokusere beskæftigelsesindsatsens ressourcer til de ledige, som ikke

Figur 6: Typisk er ledighedsforløb af kort varighed

Anm.: I tilbagefald til alle ydelser, registreres det kun som en afgang, hvis man overgår til beskæftigelse, en SU-godkendt uddannelse eller bliver selvforsørget. Det påvirker således ikke overlevelseskurven, hvis man overgår til andre offentlige forsørgelsesydelser.

Kilde: <https://www.jobindsats.dk/jobindsats/>

Note 14: Modtagere af dagpenge, kontanthjælp, uddannelseshjælp, ledighedsydelse, overgangsydelse (uden for integrationsprogrammet), sygedagpenge og personer i revalideringsforløb, ressourceforløb eller jobafklaringsforløb.

Note 15: <https://bm.dk/nyheder-pressen/nyheder/2021/06/foerste-delafatale-om-nytaenkning-af-beskaeftigelsesindsatsen/>

Note 16: <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/beu/spm/354/svar/1781269/2392437.pdf>

Note 17: <https://www.jobindsats.dk/jobindsats/>

har så gode jobmuligheder, fremfor de ledige, som er selvkørende, og som hurtigt og primært af egen kraft kommer tilbage i beskæftigelse. Her kan jobloggen være et centralt digitalt værktøj til at følge med i de lediges adfærd med det formål at justere de lediges eget ansvar for at komme i job.

Langt fra alle de redskaber, som anvendes i den aktive beskæftigelsesindsats, er forbundet med positive beskæftigelseseffekter. Og selv positive beskæftigelses-effekter er ikke nødvendigvis tilstrækkelige til at gøre en beskæftigelsesindsats til en samfundsøkonomisk god investering.

Finansministeriet har tidligere påvist, at jobrotation samt retten til seks ugers jobrettet uddannelse giver direkte negative samfundsøkonomiske afkast på henholdsvis 45 mio. kr. og 60 mio. kr. Desuden findes der ingen positive samfundsøkonomiske effekter af mentorordningen¹⁸.

Besparelspotentiale – selv uden digitalisering

Der er et betydeligt potentiale for at gennemføre besparelser i beskæftigelsesindsatsen på landets jobcentre selv uden metodefrihed og digitalisering af beskæftigelsesindsatsen. Det har Rigsrevisionen påpeget og grundigt analyseret¹⁹. Rigsrevisionen satte ultimo 2018 jobcentrenes evne til at få ledige i job og uddannelse i forhold til de udgifter, som jobcentret afholder, under lup. Rigsrevisionens analyse viste, at jobcentrene kan få flere ledige i beskæftigelse uden at øge de statslige forsørgelsesudgifter og kommunale udgifter til den aktive beskæftigelsesindsats.

Rigsrevisionen konkluderer, at:

”Hvis de mindre effektive jobcentre løfter sig op på niveau med de mest effektive jobcentre, kan antallet af ledige på overførselsindkomst årligt reduceres med ca. 18.000 personer. Alternativt er der forsigtigt vurderet potentiale for at nedbringe udgifterne til beskæftigelsesindsatsen med 1,45 mia. kr.”

Definitioner til analysen selvkørende ledige:

Selvkørende – følgende kriterier ligger til grund for kategorien:

Den ledige overholder alle proces- og lovmæssige krav, men kan dog have en – og kun en – af nedenstående afvigelser under hele ledighedsforløbet:

- Max. to indkaldelser til CV-samtale (Flere indkaldelser kan skyldes sygdom eller gentilmelding)
- Max. to afholdte CV-samtaler (Flere CV-samtaler kan skyldes sygdom eller gentilmelding)
- Max. to lovpligtige rådighedssamtaler (Altså kort ledighedsforløb med max. to rådighedssamtaler indenfor et halvt års ledighed)
- Max. en påmindelse under hele ledighedsforløbet om manglende joblog og heraf brev om ekstra rådighedssamtale. Den ledige skal nå at rette op på manglen inden frist og deraf ingen ekstra rådighedssamtale.
- Max. 10 minutters ekstra telefonsamtale udover alt det lovpligtige. Det kan være hjælp til forståelse af regler og proceskrav, sparring, motivation, rådgivning eller påmindelse om sanktioner. (Dette er ikke et lovpligtigt kriterie.)

Mellemgruppen – følgende kriterier ligger til grund for kategorien:

Den ledige overholder alle proces- og lovmæssige krav, men kan dog have flere afvigelser end i kategorien selvkørende. Det gælder nedenstående afvigelser:

- Max. to indkaldelser til CV-samtale (Flere indkaldelser kan skyldes sygdom eller gentilmelding)
- Max. tre afholdte CV-samtaler (Flere CV-samtaler kan skyldes sygdom eller gentilmelding)
- -Max. to lovpligtige rådighedssamtaler (Altså kort ledighedsforløb med max. to rådighedssamtaler indenfor et halvt års ledighed)
- Max. tre påmindelser under hele ledighedsforløbet om manglende joblog, herunder brev om indkaldelse til ekstra rådighedssamtale. Den ledige skal nå at rette op på manglerne inden frist og deraf ingen ekstra rådighedssamtaler.
- Jobsøgning ikke helt tilfredsstillende. Det kan være for mange uopfordrede ansøgninger (mere end 50 pct. skal være opslåede stillinger). Det udløser to måneders frist til forbedring af jobsøgning, og den ledige lever op til kravet.
- Max. to udeblivelser under hele ledighedsperioden fra CV- eller rådighedssamtaler.

Note 18: <https://fm.dk/media/15275/Aktivbeskaeftigelsesindsats.pdf>

Note 19: <https://www.ft.dk/statsrevisorerne/nyheder/2018/11/jobcentre>

- Max. en uanmeldt samtale. (Efterspørgsel fra den ledige om ekstra hjælp – ikke lovpligtigt kriterie)
- Max. en manglende selvbooking af møde.
- Max. to ekstra rådighedssamtaler indkaldt på a-kassens initiativ udover de lovpligtige. Kan opstå, hvis den ledige eksempelvis udebliver fra et tilbud fra Jobcenteret.
- Max. 20 minutters ekstra telefonsamtale udover alt det lovpligtige. Det kan være hjælp til forståelse af regler og proceskrav, sparring, motivation, rådgivning eller påmindelse om sanktioner. (Dette er ikke et lovpligtigt kriterie.)
- Flere end to indkaldelser til CV-samtale (Flere indkaldelser kan skyldes sygdom eller gentilmelding)
- Flere end tre afholdte CV-samtaler (Flere CV-samtaler kan skyldes sygdom eller gentilmelding)
- Tre eller flere lovpligtige rådighedssamtaler (Altså langt ledighedsforløb længere end et halvt år)
- Flere end tre påmindelser under hele ledighedsforløbet om manglende joblog, herunder brev om indkaldelse til ekstra rådighedssamtaler. De bliver indkaldt til ekstra rådighedssamtaler.
- Jobsøgning ikke tilfredsstillende. Det kan være for mange uopfordrede ansøgninger (mere end 50 pct. skal være opslåede stillinger). Det udløser to måneders frist til forbedring af jobsøgning.
- Flere end to udeblivelser under hele ledighedsperioden fra CV- eller rådighedssamtaler.

De ikke-selvkørende – følgende kriterier ligger til grund for kategorien:

Den ledige overholder i udgangspunktet alle proces- og lovmæssige krav, men i realiteten har denne gruppe svært ved det. Der er mange afvigelser i denne kategori af ikke-selvkørende, som kræver ekstra opmærksomhed fra a-kassen. Det gælder nedenstående afvigelser: